

SPAȚIUL CA REZUMAT/

SPACE AS A SUMMARY

Florina PANTILIMONESCU, stud. arh./ arch. stud.

florina.pantilimonescu@gmail.com

Facultatea de Arhitectură „G.M. Cantacuzino”, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași/
"G.M. Cantacuzino" Faculty of Architecture, Technical University "Gh. Asachi" of Iași

Rezumat

Fondul construit este un produs al societății. Societatea poate fi definită printr-o serie de clasificări: mărime, areal geografic, politic, artistic, interese șamd. Este posibilă rezumarea multitudinii de referințe într-o singură noțiune, spațiul? Oamenii modelează spațiul în care trăiesc până la stabilirea unei matrice. Mai departe spațiul matrice este factorul de influență asupra omului, pe care va căuta să îl reorganizeze în locul pe care îl ocupă și astfel conturând un tip de imagine urbană. În conștiința poporului român, plaiul este o structură configurativă sinonimă cu locul și apartenența. Fiecare cultură poate fi înțeleasă după simțul spațiului și cum rezonază la alte tipuri de spații. La rândul lor, acestea pot fi descrise geometric, tridimensional, sau la nivelul percepțiilor, făcând referire la „genius loci”. Dacă o anumită grupare de

Abstract

The built environment is the product of society. Society can be defined by a series of classifications: size, geographical area, political, artistic, interests and so on. Is it possible to summarize the multitude of references in a single word, space? People shape the space in which they live until a matrix is established. Furthermore, the matrix space is the factor of influence on man, which he will seek to reorganize in the place he occupies and thus outlining a type of urban image. In the consciousness of the Romanian people, the *land* is a configurative structure synonymous with place and belonging. Each culture can be understood by the sense of space and how it resonates with other types of spaces. In turn, they can be described geometrically, three-dimensionally, or at the level of perceptions, referring to "genius loci". If a certain

oameni poate fi descrisă și înțeleasă în funcție de apartenența la un spațiu fizic specific, atunci putem explica modul în care această grupare se manifestă în cadrul urban?

group of people can be described and understood by belonging in a physical space, then can we explain how this single group acts in urban environment?

Cuvinte cheie/ Keywords

spațiu matrice, fond construit, societate, cultură, fenomen social, oraș, spațiu geometric, spațiu ca percepție/

matrix space, built fund, society, culture, social phenomenon, city, geometric space, space as perception

Societate – cultură – spațiu

Cadrul fizic construit este suportul activităților zilnice. În societatea contemporană orașul se conturează în urma urbanizării planificate, dar și spontane. În ciuda globalizării și a industrializării, silueta urbană rămâne specifică și este forțată intenția de a generaliza imaginea orașului. Întrucât orașul este rezultatul unui fenomen social, ne vom rezuma la implicațiile sociale și culturale. Cum percepe individul orașul?

Perceperea mediului înconjurător se realizează prin intermediul simțurilor de bază, prin receptorii de distanță - ochi, urechi, nas și receptorii imediați – piele (Gehl, 2011). Prin însumarea acestora se dezvoltă simțul spațiului. Cadrul construit este echivalent cu spațiul construit sau cu negativul său, unde există fizic individul – spațiul dintre clădiri. Modul de a simți spațiul reprezintă un comportament învățat – peisajul nu există înainte de a fi considerat ca atare. Simpla alegere de a privi înainte sau în sus modifică imaginea percepută. Grupuri sociale diferite simt altfel același spațiu.

Society – culture – space

The built physical environment is the framework of our daily activities. In the contemporary society, the city is shaped by the planned urbanization, but also spontaneously. Despite globalization and industrialization, the urban silhouette remains specific and the intention to generalize the image of the city is forced. Since the city is the result of a social phenomenon, we will refer to the social and cultural implications. How does the individual perceive the city?

Perception of the environment is achieved through the basic senses, through distant receptors - eyes, ears, nose and immediate receptors - skin (Gehl, 2011). By summing, we develop the sense of space. The built frame is equivalent to the built space or its negative, where the individual physically exists - the space between the buildings. How to feel space is a learned behavior - the landscape does not exist before it is considered as such. The simple choice of looking forward or upward changes the perceived image. Different social groups feel differently in the same space.

Într-un discurs teoretic, societatea poate fi definită prin multiple clasificări, lăsând, totuși, aspecte neacoperite. Multiplii parametri o conturează: areal geografic, politic, artistic, interese, vârstă, perioadă istorică, considerente economice, politice șamd. Cultura¹ poate fi un aspect de diferențiere a grupurilor sociale sau o societate în sine (Pultar, 1997). Alegem studiul unui cadru social din perspectiva culturii înțeleasă drept apartenența la o identitate comună, o conștiință colectivă.

Cultura este o realitate simbolică care se manifestă într-un cadru fizic – **spațiul**. În greacă și latină spațiu=„spatium” înseamnă distanță, spațiu mărginit, pământ, sol. (Spengler & Atkinson, 1926) Relevante pentru tema de față sunt două moduri de înțelegere pe care Norberg-Schulz le enunță: spațiul geometric, tridimensional și spațiul ca percepție senzorială (Norberg-Schulz, 1979). **Fiecărei culturi îi corespunde un spațiu geometric datorită implicațiilor senzoriale.**

Schulz pune în discuție caracterul locului – *genius loci* - și sentimentul de apartenență. De ce individul se identifică cu o anumită structură spațială? Această asociere este mult înrădăcinată în tradiție și în conștiința colectivă a unei societăți. Spațiul este produsul interacțiunilor dintre oameni și nu a unui singur individ (Grosz & Eisenman, 2001).

„Ne modelăm clădirile și, până la urmă, clădirile ne modelează pe noi.” - cuvintele lui Winston Churchill în urma bombardării Camerei Comunelor în timpul celui de-al Doilea Război Mondial relevă, într-un mod cât se poate de literar și într-un moment critic, **interdependența spațiu-societate**. Oamenii modelează spațiul în care trăiesc până la stabilirea unei matrice. Mai departe, spațiul matrice este factorul de influență asupra omului, pe care va căuta

In a theoretical discourse, society can be defined by multiple classifications, leaving, however, aspects uncovered. The multiple parameters outline it: geographical, political, artistic area, interests, age, historical period, economic considerations, political and so on. Culture¹ can differentiate social groups or a society in itself (Pultar, 1997). We choose the study of a social framework from the perspective of culture understood as belonging to a common identity, a collective consciousness.

Culture is a symbolic reality that manifests itself in a physical setting - **space**. In Greek and Latin space = "spatium" means distance, bordered space, earth, soil. (Spengler & Atkinson, 1926) Relevant to this topic are two understandings of space told by Norberg-Schulz: geometric, three-dimensional space and space as sensorial perception (Norberg-Schulz, 1979). **For each culture is assigned a geometric space due to sensorial means.**

Schulz questions the character of the place - *genius loci* - and the feeling of belonging. Why does the individual identify with a certain spatial structure? This association is deeply rooted in the tradition and collective consciousness of a society. Space is the product of human-to-human interactions (Grosz & Eisenman, 2001).

"We shape our buildings and, ultimately, buildings shape us." - the words of Winston Churchill after the bombing of the House of Commons during the Second World War reveal, in a very direct way and at a critical time, **the interdependence space-society**. People shape the space in which they live until a matrix is established. Furthermore, the matrix space is the factor of influence on man, which he will seek to reorganize in *the physical place* he

să îl reorganizeze în *locul* fizic pe care îl ocupă și astfel conturând un tip de imagine urbană. Așadar este suficientă asocierea cu un anumit tip de spațiu pentru înțelegerea culturii, făcând un pas peste multitudinea de clasificări enunțate anterior. Deși are un caracter generalizator, nu uniformizează culorile societății². Spațiul este extensia primordială a culturii (Spengler & Atkinson, 1926).

Simbolurile culturii (mituri, religie, valori, muzică, poezie, ideologii) se oglindesc în spațiul matrice și generează acel **sentiment al spațiului**. Este ce numește Norberg-Schultz a fi sentimentul de „acasă” (Norberg-Schulz, 1979). Acesta intervine la nivelul senzorial și nu al înțelegerii (Spengler & Atkinson, 1926).

Tipurile de spațiu geometric care corespund fiecărei culturi au fost enunțate sub mai multe forme de Lynch sau Spengler, Frobenius, urmat de Blaga. Această lucrare urmărește posibile clasificări pentru explicarea unor fenomene sociale.

Legături sociale - legături spațiale

Lucian Blaga descrie spațiul matrice al fiecărei culturi. Lynch vorbește despre sistemul de orientare specific și structuri spațiale ce favorizează orientarea, derivate chiar din cadrul natural. Neapartenența individului la o astfel de organizare spațială îl face să se simtă „pierdut în spațiu” (Norberg-Schulz, 1979, p. 20).

Tipologia spațială se conturează acolo unde se naște veșnicia – satul. Comunitățile mici, organizările primordiale sunt unitare, stabile, sigure – societăți omogene (Flanagan, 2010). Munca este împărțită, preocupările sunt comune, interesele similare. Există o ierarhie clară. Se simte solidaritatea

occupies and thus outlining a type of urban image. It is sufficiently to associate a particular space for understanding culture, stepping over many classifications set out above. Although it has a generic character, it does not standardize the colors of society². Space is the primary extension of culture (Spengler & Atkinson, 1926).

The symbols of culture (myths, religion, values, music, poetry, ideologies) are mirrored in the space matrix and generate that **feeling of space**. Is the name given by Norberg-Schultz to the feeling of "home" (Norberg-Schulz, 1979). It intervenes at the sensory level and not at the level of understanding (Spengler & Atkinson, 1926).

The types of geometric space that correspond to each culture were enunciated in several forms by Lynch or Spengler, Frobenius, followed by Blaga. This paper follows possible classifications to explain some social phenomena.

Social links – Spatial links

Lucian Blaga describes the space matrix of each culture. Lynch talks about the specific orientation system and spatial structures that favor orientation, derived from the natural environment itself. The individual's non-belonging to such a spatial organization makes him feel "lost in space" (Norberg-Schulz, 1979, p. 20).

The spatial typology is outlined where eternity is born - the village. Small communities, primordial organizations are unitary, stable, secure - homogeneous societies (Flanagan, 2010). Work is divided, concerns are common, interests are similar. There is a clear hierarchy. Community solidarity is

comunității și sentimentul de apartenență este semnificativ pentru organizări la scară mică (Flanagan, 2010). Sentimentul spațiului determină evoluția unei culturi.

După cum afirma Lucian Blaga, „...un anume spațiu structurat într-un anume chip poate fi privit drept simbol al unei anume culturi” (Blaga, 1994, p. 53).

Spengler atribuie simboluri spațiale marilor culturi³. Cultura antică se manifestă printr-un spațiu punctual, un corp izolat central sau spațiu sferic (Fig. 1). Occidentalul trăiește într-un infinit tridimensional (Fig. 2), în timp ce cultura rusească se identifică printr-un infinit bidimensional (Fig.3), planeitate (asocierea cu stepa). Lumea arabă este caracterizată de peștera boltită (Fig.4) (cerul rotunjit peste pământ – influențele creștinismului până la anul 900). Cultura egipteană are ca simbol spațiul labirintic parcurs în descreștere (Fig.5), datorat drumului până la camera mortuară (Blaga, 1994). **Aceste alcătuiți descrie geometric sunt baza structurilor spațiale nealterate cu care vibrează o categorie socială datorită instinctului și nu a unui comportament învățat.**

Occidentalul, într-o viziune extremistă, își motivează dorința de expansiune teritorială prin aspecte filosofice. Dorința evidentă de putere poate fi o consecință a spațiului infinit tridimensional. Germanul are un instinct de extindere la infinit. De la verticalitatea catedralelor gotice și până la nașterea conceptului de spațiu vital – Lebensraum - o extindere la infinit a teritoriului ce capătă semnificații puternice în societatea nazistă⁴.

felt and the sense of belonging is significant for small-scale organizations (Flanagan, 2010). The feeling of space determines the evolution of a culture.

As Lucian Blaga stated, “... a certain space structured in a certain way can be seen as a symbol of a certain culture” (Blaga, 1994, p. 53).

Spengler attributes spatial symbols to great cultures³. Ancient culture is manifested through a point space, a central isolated body or spherical space (Fig. 1). The Westerner lives in a three-dimensional infinity (Fig. 2), while Russian culture is identified by a two-dimensional infinity (Fig. 3), flatness (association with the steppe). The Arab world is characterized by the vaulted cave (Fig. 4) (the sky rounded above the earth - the influences of Christianity until the year 900). The Egyptian culture has as symbol the decreasing labyrinthine space (Fig. 5), due to the road to the mortuary (Blaga, 1994). **These geometrically described compositions are the basis of the unaltered spatial structures with which a social category vibrates due to instinct and not to a learned behavior.**

Western civilization in an extremist vision, motivate their desire for territorial expansion by philosophical means. The obvious desire for power can be a consequence of infinite three-dimensional space. The German has an instinct to expand to infinity. From the verticality of Gothic cathedrals to the birth of the concept of living space - Lebensraum - an infinite expansion of the territory that acquires strong meanings in Nazi society⁴.

Fig. 1. Spațiu punctual/
Punctual space

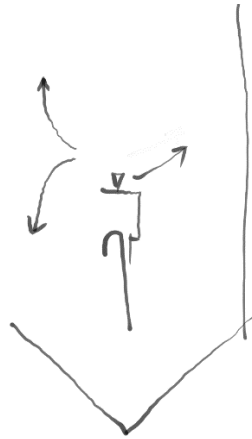

Fig. 2. Infinit tridimensional/
Three-dimensional infinity

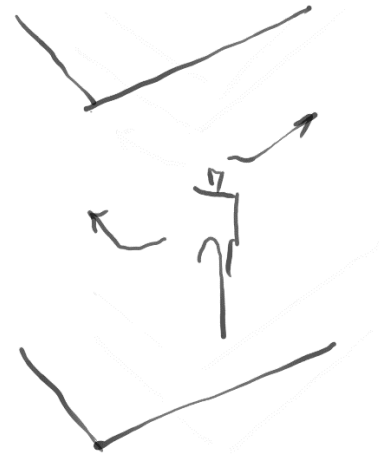

Fig. 3. Infinit bidimensional/
Two-dimensional infinity

Fig. 4. Bolta/
Vault

Fig. 5. Spațiul labirintic în
descreștere/
The decreasing labyrinthine space

Fig. 6. Spațiul ondulat/
Wavy space

Privind cultura grecească antică în funcție de spațiul matrice punctual/sferic și acceptând ca acesta corespunde societății din prezent, se pot găsi justificări pentru intensitatea de folosire a spațiilor publice. Relevantă în acest sens este discrepanța de folosire a piațetelor publice în funcție de caracteristica spațială dominantă. În orașul Salonic, piațeta Alexandru cel Mare, aflată în imediata vecinătate cu marea, este un spațiu lipsit de interacțiuni sociale, indiferent de perioada anului, devenind o zonă de trecere, de circulație pietonală (Fig. 7). Acest fapt este lăsat în seama caracterului geometric al spațiului – dominantă orizontală, planeitate, infinit. Alăturată este piațeta Turnului Alb, un spațiu determinat de un corp izolat, central, care devine centru și acționează ca un magnet, unde grecii se identifică și sunt prezenți (Fig. 8).

Looking at the ancient Greek culture according to the point / spherical space matrix and accepting that it corresponds to today's society, justifications can be found for the intensity using public spaces. Relevant is the discrepancy in the use of public plazas depending on the dominant spatial feature. In the city of Thessaloniki, the square of Alexander the Great, located in the immediate vicinity of the sea, is a space lacking social interactions, regardless of the time of year, becoming an area of passage, pedestrian traffic (Fig. 7). An explanation might be the geometric character of space - dominant horizontal flatness, infinite. Nearby is the White Tower square, a space determined by an isolated, central body, which becomes the center and acts as a magnet, where the Greeks identify and are present (Fig. 8).

Fig. 7. Piațeta Alexandru cel Mare/
Alexander the Great Square

Fig. 8. Piațeta Turnului Alb/
White Tower plaza

Fig. 9. Fosta Bancă Petravoda, actualul Muzeu Cucuteni, Piatra Neamț –
alternanța profilului acoperișului amintește de spațiul ondulat/
Former Petravoda Bank, the current Cucuteni Museum, Piatra Neamț –
the alternation of the roof profile reminds of the wavy space

Lucian Blaga atribuie poporului român spațiul ondulat reprezentat de plai (Fig. 6). Spațiul matrice este spațiul mioritic: „...un plan limitat, înalt, scurs în vale, cu zarea închisă, și dincolo de zare iarăși piept și vale la infinit. Orizontul acesta este acela al unui infinit ondulat” (Blaga, 1994, p. 66). De la modul de viață, caracter și până la muzică, toate aspectele societății sunt într-o ritmică perfectă cu spațiul matrice. Din

Lucian Blaga gives to the Romanian people the wavy space (Fig. 6). The space matrix is the wavy pastoral space: “... a limited, high plane, drained in the valley, with the horizon closed, and beyond the horizon again chest and valley to infinity. This horizon is that of a wavy infinity” (Blaga, 1994, p. 66). From lifestyle, character to music, all aspects of society are in perfect rhythm with the matrix space. From the

noțiunea de spațiu ondulat reiese o imagine completă a societății patriarhale. Doina, cu note ascendente care coboară transmit sentimentul de dor și melancolie, specifice sufletului românului, cu un caracter statornic. Fondul construit specific, prin evoluția istorică firească, întruchipează alternanța pe verticală și ritmicitatea (Fig. 9).

O serie de **fenomene sociale** pot fi înțelese din prisma acestor clasificări. Locuirea este fenomenul care conturează societatea prin imediata vecinătate. Este justificată afirmația ca în apus casele au o dominantă verticală, în Rusia se extind pe orizontală, iar în spațiul ondulat românesc există o alternanță. În același timp, pe plaiul românesc sașii și-au manifestat orizontul spațial inconștient prin spiritul infinit vertical gotic (Blaga, 1994). Ambivalența simbolurilor spațiale este posibilă datorită alternanței verticală/orizontală a spațiului mioritic. **În același peisaj se manifestă culturi cu sentimente spațiale diferite: în același peisaj conviețuiesc popoare diferite.**

Organizări spațiale similare pot avea caracter diferit în funcție de simbolurile spațiale percepute de culturile în cauză (Norberg-Schulz, 1979). Din alternanța vertical-orizontal a spațiului construit în care locuiește românul, saxonul se identifică cu elementele verticale. Plecând de la un exemplu la scară mică care explică compatibilitatea relațiilor sociale dintre două comunități diferite (români, saxoni), se pot explica interacțiunile la scară largă, până la fenomenul orașelor metropolă, unde se pune problema identificării apartenenței într-un nucleu social.

Marile structuri urbane, ce găzduiesc comunități din cele mai diverse, funcționează datorită lipsei de

notion of wavy space emerges a complete picture of patriarchal society. The traditional music – doina – with descending ascending notes, transmits the feeling of longing and melancholy, specific to the Romanian's soul, with a steady character. The background built specifically, through the historical evolution, embodies the alternation on the vertical and the rhythmicity (Fig. 9).

A number of **social phenomena** can be understood in terms of these classifications. Housing is the phenomenon that shapes society through the close neighborhood. In the west the houses have a vertical dominance, in Russia they extend horizontally, and in the Romanian wavy space there is an alternation. At the same time, on the Romanian plain, the Saxons manifested their unconscious spatial horizon through the infinitely vertical Gothic spirit (Blaga, 1994). The ambivalence of spatial symbols is possible due to the vertical / horizontal alternation of the wavy space. In the same landscape different cultures can live together.

Similar spatial organizations may be different depending on the spatial symbols perceived by the cultures in question (Norberg-Schulz, 1979). From the vertical-horizontal alternation of the built space in which the Romanian lives, the Saxon identifies with the vertical elements. Starting from a small-scale example that explains the compatibility of social relations between two different communities (Romanians, Saxons), we can explain large-scale interactions, to the phenomenon of metropolitan cities.

Large urban structures, which host the most diverse communities, works due to lack of character - no

caracter – detașarea față de o imagine specifică conduce spre lipsa constrângerilor de orice fel (Flanagan, 2010) și așadar, posibilitatea manifestării oricăror relații specifice – sociale și spațiale. Orașul metropolă, fără un cadru spațial major, se alcătuiește prin alăturarea diverselor spații matrice la o scară amplă, dar în aceeași logică cu ambivalența spațiu ondulat – spațiu infinit tridimensional. Culturi diferite se grupează, în special în zone rezidențiale, după un sentiment spațial. În orașele metropolă, indivizii aparținând aceleași culturi se condensează adesea în cartiere cu un specific puternic (de exemplu chinatown). Cartierul și locuința vor fi organizate conform tradiției și a geometriei spațiului matrice a locatarului, indiferent de locul geografic în care se află. În arhitectura iraniană, spațiul longitudinal și parcurgerea treptată către un nucleu oferă baza necesară manifestării activității în societate, intră în alcătuirea aceluși *genius loci*.

Concluzii

Societatea, pentru a exista, implică interacțiuni între indivizi iar cadrul fizic este construit după o bază spațială specifică. Metropolă, lipsită de caracter, întruchipează toate caracterele. În aceeași logică putem explica sentimentul de anonim și înstrăinare față de marile spații publice unde interacțiunile sociale se reduc și activitatea umană se rezumă la simpla parcurgere, trecere.

Caracterul de tranzit al acestor spații se poate schimba dacă trecătorii au posibilitatea de a staționa și de a organiza microstructuri spațiale unde vor aparține. O schimbare majoră concretă în mai multe orașe a fost schimbarea circulațiilor auto în zone exclusiv pietonale.

specific image leads to no constraints (Flanagan, 2010) and therefore it is possible to develop any kind of social and spatial relations. The metropolitan city, without a major spatial framework, is formed by joining various spaces matrix on a large scale, but in the same logic with the ambivalence of wavy space - infinitely three-dimensional space. Different cultures are grouped, especially in residential areas. In metropolitan cities, individuals belonging to the same cultures often group into neighborhoods with a strong specificity (e.g. chinatown). The neighborhood and the home will be organized according to the tradition and geometry of the tenant's space matrix, regardless of the geographical location. In Iranian architecture, the longitudinal space and the gradual passage to a center provide the necessary basis for social interaction and it is part of their *genius loci*.

Conclusions

Society, in order to exist, involves interactions between individuals. The physical framework is built on a specific spatial basis. The characterless metropolis embodies all characters. We can explain the feeling of anonymity from the large public spaces where social interactions are reduced and human activity is reduced to transit.

The transit character of these spaces can change if passers-by have the opportunity to stop and organize spatial microstructures where they will belong. A major change in several cities was the change of car traffic in exclusively pedestrian areas.

Un alt fenomen social care poate fi explicat prin prisma sentimentului spațial este întoarcerea indivizilor „acasă”, în teritoriul unde au crescut. Inclusiv în România multe persoane care au plecat înainte de Revoluție se întorc la vârsta maturității în țară, unde simt ca se identifică. Deși comunități etnice există pretutindeni, putem explica întoarcerea la spațiul matrice, cu care rezonază inconștientul. Toate implicațiile culturale se regăsesc în acest mod de organizare.

Spațiul matrice este un rezumat plecând de la habitatul natural al individului și până la trăsături de caracter și o personificare intimă a acestuia; de la gusturile muzicale și până la temperament. Desigur ca toate acestea sunt interconectate și se influențează reciproc. Ideea principală este că toate își au ordinea în spațiul matrice. Plecând de la ipoteza ca fiecărei culturi îi corespunde un spațiu matrice, asocierea poate fi extinsă de la ansamblu la detaliu. Identificarea cu spațiul, în dimensiunea inconștientului, produce manifestări în spațiul public ale relațiilor sociale.

Golul dintre și din clădiri este spațiul în care se întâmplă activitățile la care participă individul. Consider esențial ca spațiile pe care le parcurgem să fie potrivite pentru persoanele pe care le găzduiesc. Existența unui spațiu protectiv satisface două nevoi esențiale din piramida lui Maslow - adăpost și securitate. Din acest motiv este importantă analiza și clasificarea elementelor care definesc acest adăpost și oferă inclusiv confort psihic, sau din contra, produce o stare de stres. Matricea spațială caracteristică fiecărei culturi trebuie înțeleasă și aplicată pentru crearea unor spații vibrante, pline de viață.

Another social phenomenon that can be explained in terms of spatial feeling is the return of individuals in the territory where they grew up, "home". Even in Romania, many people who left before the Revolution return at the age of maturity in the country, where they feel like belonging. Although ethnic communities can exist everywhere, we can explain the return to the space matrix, with which the unconscious resonates.

The matrix space is a summary starting from the natural habitat of the individual to musical tastes and to temperament. Of course, all these are interconnected and influence each other. The main idea is that they all have a place in the space matrix. Starting from the hypothesis that each culture corresponds to a space matrix, the idea can be extended from the generic to detail. Identification with space, unconscious, produces manifestations of social relations in the public space.

The gap between the buildings and within buildings interior is the space where every day activities take place. I think it is essential for these spaces to be fit for the people passing through them. The existence of a protective space satisfies two essential needs of Maslow's pyramid - shelter and security. For this reason it is important to analyze and classify the elements that define this shelter and provide mental comfort, or on the contrary, it produces a state of stress. The space matrix feature of each culture must be understood and applied, thus creating vibrant spaces.

Referințe/ References

- Blaga, L. (1994). *Trilogia Culturii*. București: Humanitas, 2011.
- Flanagan, W. G. (2010). *Urban Sociology. Images and Structure*. Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
- Gehl, J. (2011). *Viața între clădiri - Utilizarea spațiului public*. București: igloo media.
- Grosz, E., & Eisenman, P. (2001). *Architecture form the Outside. Essays on Virtual and Real Space*. Massachusetts London: The MIT Press Cambridge.
- Norberg-Schulz, C. (1979). *Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture*. New York: Rizzoli.
- Pultar, M. (1997). Culture and Space in the Home Environment: Critical Evaluations and New Paradigms. *A Structured Approach to Cultural Studies of Architectural Space, Faculty of Art, Design and Architecture, Bilkent University*, 1-8.
- Spengler, O., & Atkinson, C. F. (1926). *Decline of the West. Form and Actuality*. Munchen: C H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung.

¹ Prin cultură înțelegem suma valorilor pe care le însușește individul în urma cunoștințelor uzuale și le transmite mai departe, și nu nivelul de dezvoltare intelectuală./

By culture we mean the sum of the values that the individual learns from the usual knowledge and passes it on, and not the level of intellectual development.

² Cultura și spațiul matrice asociat este ca o imagine de ansamblu peste un amalgam de diviziuni specifice ale societății./

Culture and the associated space matrix is like an overview over many divisions of society.

³ Pentru conturarea clasificărilor enunțate, Spengler studiază cadrul natural și obiceiurile legate de cultul religios și al morților, relația spațiu-timp, numere specifice fiecărei culturi etc./

Spengler studies the natural environment and customs related to religious worship and the dead, the space-time relationship, numbers specific to each culture etc.

⁴ Identificarea cu spațiul vital depășește valențele politice. Noțiunea devine o filosofie a societății. Putem descrie națiunea prin sentimentul de confort creat de ocuparea unui spațiu infinit tridimensional./

Identification with living space goes beyond political means. The notion becomes a philosophy of society. We can describe the nation through the feeling of comfort created by occupying an infinitely three-dimensional space.